

Näringsdepartementet

n.registrator@regeringskansliet.se
n.nationellplan@regeringskansliet.se

Stockholm 2017-11-30

Remissyttrande; Förslag till nationell plan för transportsystemet 2018-2029 (Ert ärendenummer N2017/05430/TIF)

Visita - Svensk besöksnäring är bransch- och arbetsgivarorganisation för den svenska besöksnäringen. Visita samlar över 5 000 medlemsföretag med mer än 7 000 verksamheter runt om i landet, främst hotell, restauranger, caféer, nöjesrestauranger, cateringföretag, konferensanläggningar, spa, campingföretag, vandrarhem, skidanläggningar, nöjes- och djurparker, turistbyråer, turist- och eventföretag. Visita tecknar branschens kollektivavtal och är en medlemsorganisation i Svenskt Näringsliv. Som branschorganisation hjälper Visita företagen att växa och utvecklas och är besöksnäringens företrädare i politiska frågor. Visita ger företagen råd och biträde i fastighets- och nyttjanderättsliga frågor och förhandlingar.

Visita har uppmärksammat Trafikverkets förslag till nationell plan för transportsystemet och vill lämna följande yttrande:

Visitans företag erbjuder produkter, tjänster och upplevelser till såväl invånare som besökare/turister. Våra transportbehov handlar därför om såväl godstransporter till våra anläggningar som persontransport av både invånare och utifrån kommande besökare. Det intressanta med turismen är att den under hela 2000-talet har ökat kraftigt vilket gjort att vår näring har vuxit och idag sysselsätter 168 000 personer (helår), en ökning med 20 procent sedan 2010. Få andra näringar har en så kraftig sysselsättningstillväxt. Även omsättning och exportvärde har ökat mycket kraftigt under hela 2000-talet. Våra utländska besökarens konsumtion i Sverige förra året uppgick till hela 120 miljarder vilket förstås gynnar våra företag men också ger stora momsintäkter till staten.

I huvudsak kan man säga att turism handlar om de fyra segmenten resa, äta, bo och göra. Resandet är centralt. Själva definitionen av turism är *"människors aktiviteter när de reser till och vistas på platser utanför sin vanliga omgivning för kortare tid än ett år för fritid, affärer eller andra syften"*

Utän en väl fungerande transportinfrastruktur och transporter kan inte besöksnäringen existera. Därför är den nationella planen för transportsystemet mycket viktig för vår näring.

År 2010 lanserade Svensk Turism ”Nationell strategi för svensk besöksnäring” med visionen att under perioden 2010-2020 fördubbla besöksnäringens omsättning och exportvärde. En bärande tanke i den nationella strategin är att utveckla destinationer i världsklass runt om i Sverige och kraftsamlingen kring strategin har gett resultat. Vi kommer att nå fördubblingen om än något senare än 2020 (en halvtidsutvärdering visar att vi når målen 2025).

Besöksnäringens tillväxt är svagare i lands- och glesbygd

Tyvär är inte besöksnäringens starka tillväxt jämnt fördelad trots att det finns attraktiva reseanledningar runt om i landet. Det är främst i storstadsregionerna som turismen har ökat vilket till stor del beror på att där finns en väl utbyggd transportinfrastruktur. Eftersom transportföretagen, oavsett om de är offentligt eller privat drivna, inte kan utveckla en lika stark kapacitet i lands- och glesbygd så blir en flexibel transportplan ännu viktigare. Det handlar t.ex. om att främja både produkt- och tjänsteinnovationer där offentliga och privata lösningar kan samverka. I det sammanhanget kan förslagen om öppen kollektivtrafikdata gynna utvecklingen av privata alternativ. Likaså kan den anropsstyrda kollektivtrafiken utvecklas genom att ännu tydligare kopplas till hotell, mötes- och konferensanläggningars behov och därmed öka passagerarunderlaget och skapa förutsättningar att bibehålla och stärka en fungerande kollektivtrafik som gynnar både besökare och medborgare.

Visita ser också ett växande intresse för naturturism, både från svenska och utländska besökare. I det sammanhanget har våra nationalparker och skyddade områden potential att göras mer tillgängliga och därmed skapa förutsättningar för hållbar turism. Det handlar om att utforma entréer till nationalparker på ett sätt som gynnar hållbara transporter. Parkeringsplatser för buss är ett sådant exempel och att cyklar tillhandahålls i anslutning till attraktiva naturdestinationer för att minska bilåkandet runt och i skyddade områden.

Intermodalitet – en förutsättning för besöksnäringen

Besöksnäringen i storstäderna såväl som i lands- och glesbygd har samma behov när det gäller att få transportslagen att fungera väl tillsammans. Resan måste fungera smidigt hela vägen fram till slutdestinationen under hela året och transportererna måste erbjudas utan att det uppstår långa väntetider vid tågbyten osv. Den internationella turismen är starkt konkurrensutsatt. Blir restiden för lång väljer besökarna en annan destination. Det gäller också för den inhemska turismen som då inte utvecklas på orter där resandet tar för lång tid. Då hjälper inte besöksnäringens ansträngningar att skapa ett utbud i världsklass.

Visita kan konstatera att det transportslagsövergripande perspektivet finns med i transportplanen men vi anser att det borde lyftas fram ännu tydligare. Flyg och sjöfart är besöksnäringens två viktigaste transportmedel. Dessa båda färd sätt måste ännu tydligare kopplas till övriga transportslag vilket också bidrar till att utveckla hållbar turism. Transportplanens stora fokus på tåg- och vägrelaterad infrastruktur behöver kompletteras så att den i ännu högre grad också stärker flyg och sjöfart.

För våra utländska besökare handlar det också om att utveckla liknande systemperspektiv i områden som angränsar till våra grannländers flygplatser, hamnar, motorvägar, tågförbindelser, broar osv. Om vi kan utnyttja internationella ”hubbar” också utanför våra

nationella gränser så kan vi attrahera ännu fler besökare. Visita anser att detta måste beaktas i de pågående åtgärdsvalsstudier som genomförs på flera stråk mellan Sverige och våra grannländer.

Godstransporter är viktiga för besöksnäringen

Även om man främst förknippar vår näring med persontransporter så vill vi ändå påtala att besöksnäringens starka tillväxt också ökar behovet av godstransporter till våra anläggningar. Behoven av råvaror, mat, dryck och annan utrustning till våra hotell och restauranger ökar vilket innebär att effektiva och hållbara godstransporter blir allt viktigare för oss. Där det är möjligt ser vi gärna en överflyttning till båt och tåg för att bidra till hållbar utveckling. Vi anser också att ökad hållbarhet skulle uppnås om man skapar omlastningsstationer utanför våra större städer som skapar förutsättningar för hållbara transporter och avlastar stadskärnorna från tung trafik.

Hållbart resande

Resandet är den del av turismen som orsakar störst koldioxidutsläpp (mer än 70 procent av besöksnäringens totala koldioxidutsläpp kommer från transporterna). Besöksnäringen vill fortsätta växa och bidra till sysselsättning och företagande men vi är fullt medvetna om att det inte får ske genom ökade utsläpp eller genom att äventyra tillgång till vatten eller bevarandet av biologisk mångfald. I februari 2017 publicerade Visita rapporten ”Sverige – vi löser det!” som beskriver besöksnäringens utmaningar och vad vi kan göra för att bidra till en långsiktigt hållbar besöksnäring.

I rapporten pekar vi ut fem viktiga områden som bidrar till klimatsmart resande:

- Stanna längre, upplev mer
- Semestra nära
- Gör det lätt att välja rätt
- Gemensamma klimat och miljömål
- Mer effektiva och klimatsmarta transporter

Forskare inom turismvetenskap och hållbara transporter har gjort en bedömning av turismens globala miljöpåverkan genom att beräkna sektorns resursanvändning ur fyra perspektiv: energianvändning och utsläpp av växthusgaser, markanvändning, vattenförbrukning och matkonsumtion.

Utsläpp av växthusgaser sker främst inom tre poster: resor till och från destinationer, boendet och aktiviteter på destinationen. Den största andelen av utsläppen kommer från flygtrafiken som står för 40 procent av de totala koldioxidutsläppen. Därefter kommer bilar (32 procent) och boende (21 procent). Kryssningsfartyg står för 1,5 procent av hela sektorns utsläpp av koldioxid.

Den stora utmaningen handlar därför om flyget. Flyget kommer fortsatt att vara ytterst viktigt för svensk besöksnäring. Det ligger inte inom transportplanens ansvarsområde att utveckla fossilfritt flygbränsle men Visita kan inte nog understryka vikten av att regeringen påskyndar utvecklingen av fossilfria drivmedel för att resandet ska bli hållbart, i Sverige och globalt. Visita anser att satsningar på biobränsle för flyget är den enskilt effektivaste

nationella åtgärden för att begränsa flygets klimatpåverkan. Idag är priset på biobränsle inte konkurrenskraftigt på marknaden vilket hindrar investeringar i produktion. Staten bör gå före och skapa incitament för investeringar i produktionsanläggningar för biobränsle. En storskalig satsning på biobränsle för flyget skulle innebära en direkt och kraftfull minskning av utsläppen. Biobränsleproduktion skapar dessutom jobb i landsbygd som är en prioriterad fråga för regeringen. Resurser för forskning och innovation behöver också öka kraftfullt så att nya fordon, metoder och bränslen kan tas i bruk.

Den nationella planen för transportsystemet 2018-2029 lyfter frågan om morgondagens transportsystem och behovet av forskning och innovation. Eftersom omställningen till ett fossilfritt transportsystem är prioriterat måste flyget få det stöd som krävs för att klara omställningen. Det är inte realistiskt att tro att tåget kan ersätta flyget, särskilt inte när det gäller den utländska turismen. Transportpolitiken bör också utveckla flyginfrastrukturen på ett sätt som underlättar miljövänliga inflygningar och att marktransporter och transfer utvecklas på ett optimalt sätt både funktionellt och miljömässigt. Den nya landningsbanan på Sälens flygplats är ett välkommet initiativ som förbättrar tillgängligheten till en attraktiv turistdestination med stort upptagningsområde.

Sammanfattande synpunkter

- Visita välkomnar att planförslaget utvecklas inom ramen för ett hållbart samhälle och knyter an till FN:s globala mål i Agenda 2030. En hållbar nationell transportplan gynnar också utvecklingen av en hållbar besöksnäring.
- Visita anser att fyrstegsprincipen är bra och ansvarsfull men vill då påpeka att det som genomförs under steget ”tänk om” också måste omfatta turistiska resor, inte bara arbetspendling och godstransporter.
- Visita anser att de prioriterade vägarna som nämns i transportplanen borde kompletteras med ”övriga vägar av betydelse för besöksnäringen”.
- Visita välkomnar de ökade investeringarna i cykelvägar men skulle gärna se att cykling längs det nationella vägnätet kompletteras med ”avstickare” till attraktiva besöksmål så att vägarna också utvecklas för cykelturism. De bör också kopplas samman med de satsningar som görs för cykling i stadsmiljöer som då kan utvecklas till attraktiva och hållbara erbjudanden för besökare.
- Visita välkomnar utvecklingen av nya farleder för sjöfarten och vill öka möjligheterna för båttransport för både passagerare och gods för att bidra till hållbar utveckling.
- Satsningar på forskning och innovation är centrala och digitaliseringen öppnar nya möjligheter att verkligen skapa hållbara, transportslagsövergripande funktioner som underlättar människors resande oavsett om det handlar om arbetspendling eller turism.
- Flyget är centralt för svensk besöksnäring. Därför måste transportpolitiken prioritera frågan om hållbart flyg och fossilfria bränslen.
- Estetiska perspektiv och värden bör lyftas fram ännu tydligare i transportplanen. Dessa värden står inte i motsättning till funktionalitet, säkerhet och hållbarhet men förstärker känslan av resan som en positiv upplevelse och gynnar därmed besöksnäringen.

I övrigt ansluter sig Visita till Svensk Turisms remissvar som mer i detalj kommenterar besöksnäringens behov utifrån de olika trafikslagen.

Med vänlig hälsning

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Eva Östling', written in a cursive style.

Eva Östling, VD